

Memo

Aan:	Gemeenteraad Oude IJsselstreek
Cc:	College van B&W
Van:	Wethouder Bennink
Datum	30 april 2024
Kenmerk:	689338
Onderwerp:	Gelderse jeugdhulpregio's sturen brandbrief naar staatsecretaris, VNG en de Tweede Kamer

Aanleiding

In de afgelopen maanden hebben zich belangrijke ontwikkelingen in de residentiële jeugdhulp voorgedaan. Begin april is door alle colleges in Gelderland ingestemd met de inhoudelijke keuzes voor de verwerving van Essentiële Functies. Essentiële functies zijn vormen van hoog specialistische jeugdhulp met verblijf die voor kleine aantallen jeugdigen beschikbaar moet zijn.

Daarnaast verscheen op 12 maart verscheen het rapport van Jason Bhugwandass 'Eenzaam gesloten'¹. Daarin worden (heftige) ervaringen van jongeren beschreven, die jeugdhulp kregen vanuit ZIKOS². ZIKOS staat voor 'Zeer Intensieve Observatie en Stabilisatie'. Het is een afdeling met gespecialiseerde zorg voor jongeren tussen de 12 en 18 jaar, die in een crisis verkeren. Deze crisis is ontstaan door een psychiatrische stoornis.

Beide ontwikkelingen zijn voor de zeven Gelderse jeugdhulpregio's en de twee Overijsselse reden om de (demissionair) staatssecretaris van Ooijen, de VNG en de leden van de Tweede Kamer Commissie (in cc) een brandbrief te sturen. De brief gaat over de zorgen en ontwikkelingen rondom terugdringen en transformeren van residentiële jeugdhulp.

Context

Talrijke inspectierapporten, onderzoeken en verhalen van ervaringsdeskundigen laten zien dat het in de hoog specialistische jeugdzorg niet goed gaat. Eén van de punten waarop het misloopt is het ontbreken van passende behandeling in verblijfsvoorzieningen. De zeven Gelderse jeugdhulpregio's (G7), waaronder de Achterhoek, zijn al anderhalf jaar intensief bezig om samen met onze jeugdhulppartners de nodige samenwerking te regelen passende zorg toe te voegen aan locaties voor verblijf. Dat betekent dat alle partijen, dus zowel regio's/gemeenten, verwijzers als aanbieders, zich verplichten samen zorg te bieden op alle problematiek. Ook de twee jeugdzorgregio's in Overijssel (O2) voeren beleid dat gebaseerd is op deze visie.

De brandbrief

Het recent verschenen rapport van Jason Bhugwandass 'Eenzaam gesloten'¹ is door de bestuurders van de G7 en O2 aangegrepen om een tweetal zaken onder de aandacht te brengen van het ministerie van VWS en de VNG met een brandbrief. De brandbrief is bijgevoegd bij deze raadsmededeling. De bestuurders jeugdhulp in de G7/O2 hebben net als collega-bestuurders in het land, met verbijstering kennisgenomen van het rapport. Het valt samen met knelpunten die al langer zichtbaar zijn in de hulp aan jeugdigen met complexe problematiek. Met de brandbrief wordt aan de ene kant aandacht gevraagd voor het kunnen bieden van integrale hulp, die zorgt voor een passende behandeling in de residentiële zorg, waarbij ook de inrichting van een passende/kleinschaliger verblijfsplek noodzakelijk is. Aan de andere kant wordt aandacht gevraagd voor de structurele meerkosten van kleinschaligheid, ook voor de resterende kleinschalige gesloten jeugdzorg. De bestuurders vragen het ministerie en de VNG om flexibele financiële afspraken. Afspraken die het mogelijk maken om alternatieven voor de gesloten jeugdzorg te ontwikkelen zodat we kleinschalige, persoonlijke en integrale zorg structureel kunnen bekostigen.

¹ [Eenzaam gesloten \(Bhugwandass, 2024\)](#)

² [Uitkomsten onderzoek Zikos-afdelingen: voorlopig opnamestop | VNG](#)

Gezamenlijke verwerving essentiële jeugdhulpfuncties G7

De G7 werkt met de jeugdhulppartners samen om deze zorg te verbeteren, te transformeren én de beschikbaarheid te garanderen. We gaan het samen anders doen voor de meest kwetsbare kinderen en gezinnen die jeugdhulp nodig hebben. Zo zijn 16 aanbieders en de 56 gemeenten halverwege 2022 gestart met het inkooptraject voor essentiële functies. Ze kijken samen naar wat nodig is, waar het goed gaat en waar verbetering noodzakelijk is. De essentiële functies kopen wij op dit moment nog samen met de Achterhoekse gemeenten in middels het segment 'hoog complex weinig voorkomend met verblijf' (HCV). Voor dit segment is in onze regio een ander inkooptraject doorlopen dan de regionale inkoop waar wij u onlangs over geïnformeerd hebben. De contracten voor HCV lopen op 31 december 2024 af.

Met de gezamenlijke verwerving essentiële functies op G7 niveau verbeteren we de zorg voor jeugdigen (en hun ouders) met hoog complexe specialistische zorgvragen. Door het integreren van de verschillende domeinen waar kinderen met deze complexe problematiek mee kampen, verbeteren we de zorg voor deze kinderen. Kinderen worden beter geholpen, er is meer kans op vermindering van de problematiek en betere uitstroom uit deze verblijfsfuncties. Er is betere beschikbaarheid voor een deel van deze zorg. Zo kunnen we tijdige inzet realiseren. We monitoren en sturen op de afspraken over de doorontwikkeling van deze zorg. We gaan voor het verminderen van de instroom in de gesloten jeugdzorg (Jeugdzorg Plus) met 10% per jaar.

We werken samen op de Essentiële Functies omdat we een gezamenlijk belang hebben dat niet afzonderlijk te organiseren is (noodzakelijk) en we samen sterker staan (meerwaarde). Concreet gaat het om het borgen van de beschikbaarheid, kwaliteit, betaalbaarheid en transformatie van de Essentiële Functies waar elke regio zelf te weinig volume heeft om goed te besturen. Het inkopen van dit soort hoog specialistische voorzieningen vergt expertise en er zijn schaalvoordelen en kennisvoordelen als we dit gezamenlijk op pakken. De bovenregionale samenwerking neemt regio's werk uit handen. Het zorgt voor efficiëntie in de contractering, maar ook voor een krachtigere positie richting aanbieders. Hoewel we de jeugdhulp zoveel mogelijk lokaal willen aanbieden, is dat voor de essentiële functies niet altijd mogelijk is vanwege de schaalgrootte.

Door deze samenwerking ontstaat er ook een krachtigere positie naar het Rijk en de VNG. Vanuit het Rijk wordt gemeenten gevraagd om verblijf kleinschalig in te kopen, instroom te verminderen en inhoudelijk als opdrachtgever aan te sturen op de doorontwikkeling. Met deze opgelegde richting vanuit het Rijk gaan toenemende kosten gepaard. Een sterke lobby voor landelijk regie en frictiekosten is daarvoor noodzakelijk en beter te doen als 7 regio's samenwerken. De brandbrief is hier een voorbeeld van.

Vanwege de stevige transformatieopdracht gaan we een langdurige samenwerkingsrelatie aan. We maken afspraken voor een periode van 7 jaar, waarbij flexibiliteit in de contracten is aangebracht. Met deze flexibiliteit kunnen opgedane inzichten verwerken in de afspraken, zonder opnieuw te verwerven. De inhoudelijke ontwikkeling leidt tot andere/hogere tarieven en (afhankelijk van de noodzaak de voorzieningen te gebruiken en daarmee het volume) zeer waarschijnlijk ook tot een kostenstijging.

De VNG is namens de gemeenten in onderhandeling over voldoende rijksmiddelen om de beoogde transformatie van de jeugdzorg te realiseren. Hierover zijn afspraken gemaakt in de Hervormingsagenda Jeugd. De uitkomsten hiervan zijn nog onbekend. Daarnaast blijft besluitvorming door het Rijk over het beschikbaar stellen van extra middelen beschikbaar en/of het niet doorvoeren van de voorgenomen bezuiniging uit. Naar alle waarschijnlijkheid komt hierover in 2025 duidelijkheid. Op basis van de Jeugdwet zijn gemeenten (financieel) verantwoordelijk voor het bieden van alle vormen van jeugdhulp inclusief de essentiële functies.

Vervolg

Het is een intensief traject om samen de opdracht voor essentiële functies te formuleren en uit te werken. Begin april hebben alle Gelderse gemeenten ingestemd met de inhoudelijke keuzes voor de bovenregionale verwerving Essentiële Functies. Ook de betrokken aanbieders hebben hierover een besluit genomen. Eind juni besluiten de gemeenten over de definitieve stukken. Op 1 juli 2024 start het verwervingstraject en het is de bedoeling dat per 1 januari 2025 de contracten tussen alle Gelderse gemeenten binnen de 7 regio's en de jeugdhulpaanbieders van kracht zijn.

Bijlagen

Brandbrief bestuurlijk overleg G7/O2 naar aanleiding van onderzoek ZIKOS.